

Bukana ya Phumantsho ya Tlhahisoleseding

Kgatiso: 2.2

Letsatsi: 2021-02-01

Tsebiso

Copyright © 2021, SITA SOC Ltd (Registration no.: 1999/001899/30). Ditokelo tsohle di baballetswe Ha ho karolo ya tokomane ena e tla hlaliswa botjha ka sebopeho leha e le sefe kapa mokgwa leha e le ofe ntle le tumello e ngotsweng ya SITA SOC Ltd.

Dipotso ka tokomane ena di ka lebiswa ho:

Kantoro ya Bolaodi ba Ditokomane le Direkoto
SITA SOC Ltd
PO Box 26100, Monument Park, 0105, South Africa
Mohala: +27 12 482 3000
www.sita.co.za

Sehlooho Bukana ya Kgothalletso ya Phumantsho ya Lesedi

No: eCSLS-00014 Author/originator: <Nicola Green>, nicola.green@sita.co.za

Tumello

Basaenedi ba sena, ba fuweng tumello ka nepo, ka ditshaeno tsa bona, ka seo ba dumella phano ya dikateng tsa mona le ho dumela ho kengwa tshebetsong/kamohelo ya sena, ho ya ka moo maemo a leng kateng, bakeng sa, le lebitsong la mekga eo ba e emetseng.

[Mohlakamedi wa Phethahatso] [Luvuyo Keyise]

30 June 2021

Letsatsi

Nalane ya diphethoho

Phetobotjha	Letsatsi	Tshisinyo ya diphethoho	Tshwaelo ya diphethoho
2.0	2019-03-29	Tokomane e ntjha	Kgatiso e ntjha – ho nkelwa hloohong POPIA
2.1	2019-06-24	Kgatiso e fetotsweng	EC le lebitso la Mongodi wa Khamphani ya Tshwereng Mokobobo, polelwana 3 ya sebopeho e fetotswe.
2.2	2020-12-07	Kgatiso e fetotsweng	E ntlafaditsweng - re nkela hloohong POPIA; ho kenyeditswe lebitso la Mongodi wa Khamphani

Dikahare

1. Selelekela ho PAIA.....	4
2. Mesebetsi ya SITA	4
3. Sebopeho	4
4. Dintlha tsa ho iteanya le rona:.....	4
5. Moo o ka fumanang tataiso mabapi le ho kenya kopo ya PAIA	5
6. Direkoto tse fumanehang ntle le kopo ya PAIA.....	6
7. Direkoto tseo re di tshwereng tse sa fumaneheng feela ka ho iketsahalla	6
8. Ditefello tsa direkoto tsa setjhaba jwaloka ha ho tekilwe ke Melawana ya hajwale ho PAIA.....	7
9. Lesedi la kamoo o ka etsang kopo ya PAIA ho rona.....	7
10. Selelekela ka POPIA	8
10.1 Lesedi la Motho Seqo leo re le sebetsang	9
10.2 Hobaneng re sebetsa lesedi la hao.....	10
10.3 Eo e fetisetsang Lesedi la hao la Motho Seqo ho yena	10
10.4 Ho lebiswa ha Lesedi la Motho Seqo ka ntle ho Afrika Borwa	10
10.5 Mokgwa oo re Tshireletsang Lesedi la Motho Seqo.....	11
10.6 Ditokelo tsa hao	11
10.7 Mokgwa wa ho kopa phumantsho ya Lesedi la Motho Seqo – Kopo ya Phumantsho ya Tlhahisoleseding ya ba Bang.....	11
10.8 Mokgwa wa ho re hanyetsa hore re sebetse Lesedi la hao la Motho Seqo	11
10.9 Mokgwa wa ho etsa kopo bakeng sa ho lokisa kapa ho hlakola Lesedi la hao la Motho Seqo	11
10.10 Mokgwa wa ho kenya tletlebo	12

1. Selekela ho PAIA

- a) Tsamaiso ya mmuso wa Afrika Borwa, pele ho la 27 Mmesa 1994, e bakile tlwaelo ya sephiri le e sa arabeleng ho makala a mmuso le a poraefete, eo hangata e lebisitseng ho tshebediso e mpe ya matla le dikgatikelo tsa ditokelo tsa botho.
- b) Molao wa Kgothaletso ya Phumantsho ya Lesedi, wa bo-2 wa 2000 ("PAIA") le o mong o amanang le ona o kang wa Tshireletso ya Lesedi la Bowena, wa bo-4 wa 2013 ("POPIA"), o o neha tokelo ya phumantsho ya lesedi le tshwerweng ke makala a mmuso kapa a poraefete, ha o kopa lesedi le jwalo bakeng sa ho sebedisa kapa tshireletso ya ditokelo leha e le dife tsa hao kapa tsa motho e mong.
- c) Ha o etsa kopo e jwalo, lekala la mmuso kapa la poraefete le lokela ho lokolla lesedi leo ntle leha PAIA kapa molao leha e le ofe o amehang o bolela hore direkoto tse nang le lesedi le jwalo ha di a lokela ho lokollwa.
- d) Bakeng sa merero ya Bukana ena, re ipitsa "SITA", "re", "rona" kapa "ya rona". Re hlophisitse Bukana ena ho o tsebisa ka, le ho o tataisa ka, metjha le ditlhokeho tse ding tseo PAIA e lokelang ho imatahanya le tsona.

2. Mesebetsi ya SITA

- a) Lekala la Thekenoloji ya Lesedi la Puso (SITA) ke setheo sa mmuso se thehilweng ho ya ka Molao wa SITA, wa bo-88 wa 1998 ("Molao wa SITA") mme se kentswe lenaneng e le setheo sa mmuso sa Sekejule 3A ho ya ka Molao wa Bolaodi ba Ditjhelete tsa Setjhaba wa 1 wa 1999.
- b) Re ikarabella bakeng sa ho fana ka ditshebeletso tsa thekenoloji ya lesedi ho tsamaiso ya mmuso. Ha re fane ka ditshebeletso ho ditho tsa poraefete tsa setjhaba.
- c) Morero le mesebetsi ya rona ke ho
  - i) Ntlafatsa phano ya ditshebeletso ka ho fana ka thekenoloji ya lesedi, ditsamaiso tsa lesedi le ditshebeletso tse tsamaelanang ka mokgwa o baballetsweng wa tikoloho ya tshireletso ya lesedi ho mafapha le makala a mmuso: le
  - ii) Ho hodisa bokgabane ba mafapha le makala a mmuso ka tshebediso ya thekenoloji ya lesedi.

3. Sebopeliso

- a) SITA e na le Modulasetulo wa Boto ya Batsamaisi, Mohlokomedi wa Phethahatso le Basebeletsi. Modulasetulo wa Boto ya Batsamaisi le Mohlokomedi wa Phethahatso ba thongwa ke Letona la Ditshebeletso tsa Poso le Dithekenoloji tsa Dijithale ("Letona"), ka ditherisano le Kabinete, ho ya ka Karolo 8 ya Molao wa SITA. Mohlokomedi wa Phethahatso o boetse o behilwe e le Motsamaisi wa Bolaodi le Boetapele ba Boikarabelo.
- b) Mmuso ke ona radiabo a le mong feela wa SITA. Letona le sebetsa lebitsong la radiabo a le mong. Bakeng sa lesedi le tebileng la kamoo SITA e bopuweng, o koptjwa ho sheba Molao wa SITA le websaete ya rona ho www.sita.co.za

4. Dintlha tsa ho iteanya le rona:

Ka kopo lebisa dipotso leha e le dife ho Mohlanka wa rona wa Lesedi kapa Motlatsi wa Mohlanka wa Lesedi diatereseng tse latelang:

State Information Technology Agency SOC Ltd

Mohlanka wa Lesedi

Monghadi Luvuyo Keyise

RESTRICTED

Aterese ya Poso P O Box 26100
Monument Park
0105

Aterese ya Sebaka 459 Tsitsa Street
Erasmuskloof
Pretoria

Nomoro ya mohala (+27) 012-482 3321

Aterese ya emeile: Information.Officer@sita.co.za

Motlatsi wa Mohlanka wa Lesedi: Mofumahadi Vuyokazi Xaxa

Aterese ya Poso: P O Box 26100
Monument Park
0105

Aterese ya Sebaka 459 Tsitsa Street
Erasmuskloof
Pretoria

Nomoro ya mohala: (+27) 012-482 3245/2017

Aterese ya imeile Information.Officer@sita.co.za

5. Moo o ka fumanang tataiso mabapi le ho kenya kopo ya PAIA

- a) E le hore ho thuswe ba sa tsebeng ka dikopo tsa PAIA, Karolo 10 ya PAIA e laetse Molaodi wa Lesedi (“IR”) ho hlophisa tataiso e nang le lesedi e tla o thusa ho utlwisisa mokgwa wa ho sebedisa ditokelo tsa hao tlasa PAIA (“**Tataiso**”). E fumanaha ka dipuo tsohle tsa semmuso tsa Afrika Borwa.
- b) Haeba o na le dipotso dife kapa dife, kapa ha o batla khopi ya Tataiso, kapa haeba o dumela hore SITA ha e ya sebitsana hantle le kopo ya hao kapa o batla ho tletleba, o koptjwa ho iteanya le Molaodi wa Lesedi ka kotloloho ho:
The Information Regulator (South Africa)
33 Hoofd Street
Forum III, 3rd Floor Braampark
Braamfontein
Johannesburg
P O Box 31533
Websaete: www.justice.gov.za
Imeile: complaints.IR@justice.gov.za

RESTRICTED

Leqephe la 5 la a 28

6. Direkoto tse fumanehang ntle le kopo ya PAIA

- Direkoto tsohle ka lesedi le teng websaeteng ya rona ho www.sita.co.za di teng ka ho iketsahalla le ho pepeswa ka boithaopo. Lesedi lena le teng bakeng sa ho bohwa le ho daonloudwa kapa fihlellwa ntle le hore o etse kopo ya PAIA.
- Hona jwale SITA ha e so, ho ya ka moo e tsebang le tumelo ya yona, phatlalatse tsebiso kapa ditsebiso leha e le dife (jwaloka ha ho batleha tlasa karolo 15(2) ya PaIA) mabapi le mekgahlelo ya direkoto tse teng ka ho iketsahalla ntle le hore motho a etse kopo ya phumantsho ho ya ka Molao.

7. Direkoto tseo re di tshwereng tse sa fumanehang feela ka ho iketsahalla

Haeba direkoto di sa fumaneha ka ho iketsahalla feela, o tla lokela ho kenya kopo ya PAIA. Ho o thusa ka kopo ya hao re hlalositse ka tlase mona, dihlooho tseo re nang le direkoto tsa tsona, tse arotsweng ka mekgahlelo:

Mokgahlelo	Rekoto
Molao le ditaba tsa Semolao	<ul style="list-style-type: none"> Ditaba tse tsamaelanang le Molao wa SITA: le Ditumellano tsa Boemo ba Tshebeletso le Kgwebo le makala a mang a mmuso
Ditaba tsa Tsamaiso ya Taolo	<ul style="list-style-type: none"> Dintlha tse Tshohlilweng Dikopanong tsa Boto le botsamaisi; Ditokomane tsa meralo ya lewa le kgwebo Kemedi le matla; le Tsebahatso ya dikgahlelo.
Khiro ya Batho	<ul style="list-style-type: none"> Bukana ya maano a khiro ya batho; Lesedi ka Basebeletsi ho kenyeletswa le lesedi ka motho, nalane ya khiro le direkoto tsa boitekanelo tseo khamphani e ka bang le tsona nako le nako; Lesedi la Thupello le Ntshetsopele; le Difaele ka kakaretso tse nang le lesedi la merokotso ya mosebeletsi le lesedi la ho thaothwa le ho hirwa ha mosebeletsi.
Ditjhelete	<ul style="list-style-type: none"> Direkoto tsa ditjhelete; Lenane la ba kolatang le ba kolotwang ke SITA; Lesedi la mekgolo; Lesedi la akhaonte ya banka; le Rejistara ya thepa e tsitsitseng.
Bolaodi ba dikotsi	<ul style="list-style-type: none"> Lesedi mabapi le bolaodi ba dikotsi tsa tshebetso ya SITA; Diinshoreense; le Lesedi ka tshireletso (e tshwarehang).
Bolaodi ba Diporojeke	<ul style="list-style-type: none"> Meralo ya meaho; le Lesedi leo ka kakaretso le amanang le diporojeke tse hlophiswang ke khamphani nako le nako.
Thekenoloji ya Lesedi	<ul style="list-style-type: none"> Dipalopalo tsa tshebediso

	<ul style="list-style-type: none"> • Dintlha ka thepa; le • Ditjeo tsa thepa e tshwarehang le e sa tshwarehang
Phano ya dijo	<ul style="list-style-type: none"> • Direkoto tsa mosebetsi le ditjeo tse amehang; • Maqephe a setoko; le • Lenane la bafepedi.
Ditokomane tsa Khamphani	<ul style="list-style-type: none"> • Direkoto tsa Mongodi wa Khamphani.
Lefapha la Thekiso	<ul style="list-style-type: none"> • Dibrouthjara le masedinyana a SITA; • Ditokomane tse amanang le diketsahalo tsa Dikamano le Setjhaba; le • Ditaba tse lebang ho boraditaba.
Ditshebeletso tsa Tshehetso	<ul style="list-style-type: none"> • Maqephe a phepele le a pokello; le • Lenane la bafepedi.

8. Ditefello tsa direkoto tsa setjhaba jwaloka ha ho tekilwe ke Melawana ya hajwale ho PAIA

- Sekejule sa ditefello tse laetsweng ho ya ka Melawana e kenyeleditswe mona e le Tlatsetso "B".
- Baikopedi ba tshwanela ho lefa R35.00 bakeng sa ho kopa ho fumantshwa direkoto. Batho ba kopang phumantsho ya Lesedi ka Bona ha ba lokela ho lefa ho hang. Ho feta moo, batho amohelang ka tlase ho R14,712 ka selemo (ha ba sa nyala) le R27,192 ka selemo (ha ba nyetse kapa ho na le molekane) le bona ba lokela ho lefa ho hang.
- Lekgetho le Ekeditsweng Boleng ("VAT") le lefuwa feela ke ditheo tse ingodisitseng e le balefi ba VAT jwaloka ha ho batleha tlasa karolo 23 ya Molao wa VAT, wa bo-89 wa 1991.

Ditefello kaofela di lokela ho etswa ho:

State Information Technology Agency SOC Ltd

Banka: Standard Bank

Lebitso la Lekala: Centurion

Nomoro ya Akhaonte: 410 298 158

Khoutu ya Lekala 012 645

Khoutu ya Lekala

(Ditefello tsa Elektroniki) 051001

Aterese ya Swift: SBZA ZA JJ

Mofuta wa Akhaonte: Current Akhaonte ya Kgwebo

Tshupiso: Lebitso la mokopi le letsatsi la kopo

9. Lesedi la kamoo o ka etsang kopo ya PAIA ho rona

- Dikopo kaofela di lokela ho lebiswa ho Mohlanka wa Lesedi wa SITA ka foromo e laetsweng. Re kenyeleditse foromo eo Bukaneng ena. E leibotswe e le Form A.
- E le ho netefatsa hore re kgona ho o nehela rekoto e nepahetseng eo o e batlang, netefatsa hore:

- i) o re fa dintlha tse lekaneng foromong ya kopo hore thusa ho o hlwaya le ho hlwaya rekoto eo o e hlokanang;
  - ii) o supe le hore o batla ho fumantshwa direkoto ka sebopeho sefe, mohlala ka pampiri e tshwarehang kapa ka mokgwa wa elektroniki. Ka kopo re tsebise haeba, ho phaella ho karabelo e ngotsweng, o batla hore re iteanye le wena ka mokgwa o mong, mohlala, ka mohala. Haeba ho le jwalo, re kopa o fane ka dintlha tse ding tsa ho iteanya le wena;
  - iii) o bolele tokelo eo o batlang ho e sebedisa kapa ho e sireletsa mme o fane ka tlhaloso ya hore hobaneng o batla rekoto eo o e kopileng bakeng sa tshebediso kapa tshireletso ya tokelo eo; mme
  - iv) haeba o etsa kopo lebitsong la motho e mong, o lokela ho fana ka bopaki ba boemo boo o etsang kopo ka bona.
- c) Mohlanka wa rona wa Lesedi, kapele kamoo ho kgonehang le nakong ya matsatsi a mashome a mararo (30) kamora ho fumana kopo, o tla nka qeto ya haeba o amohela kopo kapa tjhe. O tla tsebiswa haeba e latotswe kapa e amohetswe.
- d) O tla boela o eletswe ka tse latelang:
- i) Tefello bakeng sa phumantsho ya lesedi:
  - ii) Sepopeho seo lesedi le tla fanwa ka sona; mme
  - iii) Taba ya hore o ka kenya tletlebo le Molaodi wa Lesedi (hang ha POPIA e se e sebetsa ka botlalo) kapa boipiletso le Lekgotla le Phahameng la Dinyewe kgahlanong le tefello kapa sebopeho seo phumantsho e tla fanwang ka sona.
- e) Haeba re hana kopo ya hao, Mohlanka wa rona wa Lesedi o tla o fa mabaka a ngotsweng. O ka nna wa kenya tletlebo le Molaodi wa Lesedi (hang ha POPIA e se e sebetsa ka botlalo) kapa o etse boipiletso le Lekgotla le Phahameng la Dinyewe kgahlanong le ho latolwa ha kopo.
- f) Haeba re hloleha ho o araba nakong ya matsatsi a (30) kopo ya hao e amohetswe, ho nkuwa hore kopo e latotswe.
- g) Re kopa kekeletso ya nako haeba o kopa palo e kgolo ya direkoto; haeba ho batlana le direkoto ho lokela ho etswa tulong e nngwe eo e seng toropong kapa motsemoholo o sebakeng s tshwanang le sa ntlokgolo ya SITA; kapa haeba o dumela ka kekeletso ya nako.
- h) O koptjwa ho lemoha hore dikopo kaofela tseo re di amohelang, di tla lekolwa le ho sekasekwa ho ya ka PAIA. Ho bohlokwa ho hopola hore, leha re phatlaladitse Bukana ena le ho hlalosa mekgahlelo le sehlooho sa taba ya lesedi kapa direkoto tseo re di bolokileng, sena ha se o nehe tokelo leha e le efe ya ho fumantshwa lesedi kapa direkoto tseno, ntle le haeba ke ho ya ka PAIA. Direkoto tseo o kekeng wa dumellwa ka tsona di kenyeletsa tsa mekga ya boraro e leng motho ya phelang (ke hore motho), lesedi la kgwebo la mekga ya boraro, tse amanang le polokeho ya batho ka bo mong kapa tshireletso ya thepa, tse sa dumellwang bakeng tlhahiso ya ditsamaiso tsa semolao, lesedi la kgwebo la lekala la poraefete le lesedi la diphuputso la mokga wa boraro le lekala la poraefete

10. Selelekela ka POPIA

- a) PAIA e batla hore re o nehe lesedi le itseng le amanang le Molao wa Tshireletso ya Lesedi la Bowena, wa bo-4 wa 2013 (“POPIA”). Lesedi lena le amana le mokgwa oo Lesedi la Motho Seqo leo re le sebetsang, hara tse ding, le sebediswang, le pepeswang le ho senngwa. Re boetse re lebeletswe ho o neha lesedi mabapi ditokelo tsa hao mabapi le Lesedi la Motho Seqo le bokelletsweng, le sebeditsweng le ho bolokwa.
- b) SITA e itlametse ditshwanelo tsa yona tsa sephiri sa tlhahisoleseding mme re tla amohela dipotso le dikopo tsohle tse entsweng ke wena mabapi le Lesedi la Motho Seqo.

10.1 Lesedi la Motho Seqo leo re le sebetsang

Re lekile ka bokgoni bohle ho ba le lenane la mekgahlelo kaofela ya Beng ba Tlhahisoleseding le mekgahlelo ya Lesedi la Motho Seqo empa ho ka nna ha ba le ditaba tse sa akaretswang lenaneng lena

Mokgahlelo wa Beng ba Tlhahisoleseding	Mokgahlelo wa Lesedi la Motho Seqo
Ditlelaente- Batho ba Phelang	Mabitso; dinomoro tsa mohala; diaterese tsa bodulo le tsa poso; letsatsi la tswalo; nomoro ya ID; lesedi le amanang le Lekgetho; boahi; bong; ngollano ya sephiri
Ditlelaente – Dikhamphani / Ditheo	Mabitso a ba ikarabellang; Lebitso la Setheo sa Semolao; Aterese ya Sebaka le ya Poso le dintlha tsa ho ikopanya le motho; Lesedi ka Ditjhelete; Nomoro ya Boingodiso; Ditokomane tsa Theho; Lesedi le amanang le Lekgetho; basaenedi ba dumelletseng, bakgolamolemo, beng ba ho qetela ba kgolang molemo
Bafani ba Ditshebeletso bao ho entsweng Konteraka le bona	Mabitso a ba ikarabellang; Lebitso la Setheo sa Semolao; Aterese ya Sebaka le ya Poso le dintlha tsa ho ikgokahanya; Lesedi ka Ditjhelete; Nomoro ya Boingodiso; Ditokomane tsa Theho; lesedi le amanang le Lekgetho; basaenedi ba dumelletseng, bakgolamolemo, beng ba ho qetela ba kgolang molemo
Lehokela / Moeletsi	Mabitso a ba ikarabellang; Lebitso la Setheo sa Molao; Aterese ya Sebaka le ya Poso le dintlha tsa ho ikgokahanya; Lesedi ka Ditjhelete; Nomoro ya Boingodiso; Ditokomane tsa Theho; lesedi le amanang le Lekgetho; basaenedi ba dumelletseng; bakgolamolemo, beng ba ho qetela ba kgolang molemo

<p>Basebeletsi / Batsamaisi / Basebeletsi ba rerilweng / Boradiabo / Baithaopi / Dithotso malapa a basebetsi / Basebeletsi ba Nakwana / bakopi ba dibasari</p>	<p>Bong, Boimana, Boemo ba Lenyalo, Mmala, Dilemo Puo, Lesedi ka thuto, Lesedi ka Ditjhelete; Nalane ya Khiro; Nomoro ya ID; Aterese ya Bodulo le ya Poso; Dintlha tsa ho ikgokahanya; Mehopolo, Boitshwaro ba Botlokotsebe; Boitekanelo; Kgatiso ya CCTV.</p>
<p>Basebedisi ba ho qetela ba websaete / Basebedisi ba di-App</p>	<p>Tlhahisoleseding ya boitsebiso ka mokgwa wa elektroniki: Aterese ya IP, tlhahisoleseding ya ho loka-in, di-cooki, sebaka sa tlhahisoleseding sa elektroniki; selefounu, GPS</p>
<p>Baeti</p>	<p>Lebitso la mokgatlo, aterese, nomoro ya mohala, nomoro ya ID, nomoro ya phasepoto, dintlha tsa lengolo la ho kganna, nomoro ya boingodiso ya koloi, Kgatiso ya CCTV le nomoro ya lepothopo.</p>

10.2 Hobaneng re sebetsa lesedi la hao

- a) POPIA e re Lesedi la Motho Seqo le ka sebetswa feela semolao le ka tsela e utlwahalang e sa hatikeleng sephiri sa hao (monga tlhahisoleseding).
- b) Mofuta wa Lesedi la Motho Seqo leo re le tswellisang le tla itshetleha hodima sepheo seo le bokellwang ka sona. Re tla o jwetsa hobaneng Lesedi la Motho Seqo le bokellwa mme re tla tswellisa Lesedi la Bowena bakeng sa sepheo seo feela.

10.3 Eo e fetisetsang Lesedi la hao la Motho Seqo ho yena

- a) Re ka nna ra fana ka Lesedi la Motho Seqo ho bao e ka nnang ya ba baamohedi ba latelang:
  - i) Botsamaisi;
  - ii) Basebeletsi;
  - iii) Basebeletsi ba Nakwana;
  - iv) Batho ba sebetsang ka Konteraka; le
  - v) Baamohedi ba bang mekgatlong ya matjhaba.
- b) Re na le ditumellano tsa ho netefatsa hore mekga e meng e imatahanya le ditlhokeho tsa rona tsa lekunutu le sephiri. Lesedi la Motho Seqo le ka pepeswa feela moo re nang le tokelo ya semolao ya ho etsa jwalo.

10.4 Ho lebiswa ha Lesedi la Motho Seqo ka ntle ho Afrika Borwa

Haeba re lebiswa Lesedi la Motho Seqo ka ntle ho Afrika Borwa, re tla netefatsa hore moamohedi wa lesedi leo ke motho ya molaong, ho na le melao ya tshebetso kapa tumellano tse tlamang tse fanang ka boemo bo tshwanetseng ba tshireletso.

10.5 Mokgwa oo re Tshireletsang Lesedi la Motho Seqo

Re lokela ho sebedisa ditsela tse tshwanelehang, tse utlwahalang tsa setekgeniki le tsa mokgatlo bakeng sa ho thibela tahlehelo ya tshenyoka kapa tshenyoka e seng molaong ya Lesedi la Motho Seqo le phumantsho kapa tshebetso e seng molaong ya Lesedi la Motho Seqo. Re sebedisa maemo a ISO/IEC 27001 a ditlwaelo tse kgabane bakeng sa tshireletso ya lesedi.

10.6 Ditokelo tsa hao

- Ho ya ka POPIA o na le tokelo ya phumantsho ya lesedi leo re le tshwereng. Kahoo re na le boikarabelo ba ho o neha lesedi la hore na re tshwere Lesedi la hao la Motho Seqo leha e le lefe kapa tjhe.
- Haeba re na le Lesedi leha e le lefe la hao la Motho Seqo, o na le tokelo ya rekoto kapa tlhaloso ya Lesedi la Motho Seqo ho kenyeletswa le lesedi ka boitsebiso ba mekga yohle ya boraro, ba nang, kapa ba bileng le phihlollo ya lesedi leo.
- O dumellwa ho kopa tumello, ho hlakola, ho thibela kapa ho qetela Lesedi la hao la Motho Seqo le bonahalang le sa nepahala kapa le sa fella mme, mabakeng a mang, ho hana ka tshebetso ya Lesedi la hao la Motho Seqo

10.7 Mokgwa wa ho kopa phumantsho ya Lesedi la Motho Seqo – Kopo ya Phumantsho ya Tlhahisoleding ya ba Bang

- Haeba o batla ho tseba hore re na le Lesedi la hao la Motho Seqo, o ka etsa kopo ka ho tlatsa Foromo A. Re tla o neha lesedi lena mahala hang ha kopo e entswe ho Foromo A.
- O ka nna wa kopa rekoto kapa tlhaloso ya Lesedi la Motho Seqo le amanang le wena ho kenyeletswa le lesedi ka boitsebiso ba mekga yohle ya boraro, e nang, kapa e bileng, le phihlollo ya lesedi ka ho tlatsa Foromo A.
- Hang ha re amohetse kopo ya hao ho Foromo A re tla fana ka kakanyo ya tefello bakeng sa ho sebetsa kopo ya hao. Ha kopo ya hao e ananetswe, ebe ke moo o tla lokela ho lefa pele re o neha rekoto kapa tlhaloso.

10.8 Mokgwa wa ho re hanyetsa hore re sebetse Lesedi la hao la Motho Seqo

- O na le tokelo ya ho re hanela nako e nngwe le e nngwe ho sebetsa Lesedi la hao la Motho Seqo haeba re le sebetsa ho itshetlehlilwe hodima ho sireletsa tabatabelo ya hao e molaong, ho hlokeha bakeng sa ho etsa mosebetsi o molaong wa setjhaba, kapa ho e sebetsa ho hlokeha bakeng sa ho latella ditabatabelo tsa rona tsa semolao kapa tsa mokgwa wa boraro oo re o fepelang lesedi.
- O boetse o na le tokelo ya ho hana haeba re tswellisa Lesedi la hao la Motho Seqo bakeng sa merero ya thekiso e otlohileng.
- Kganyetso ya hao e lokela ho etswa ka ho tlatsa Foromo 1. Haeba o na le dipotso dife kapa dife mabapi le ho kenya Foromo 1 re tla fana ka thuso e utlwahalang mahala.

10.9 Mokgwa wa ho etsa kopo bakeng sa ho lokisa kapa ho hlakola Lesedi la hao la Motho Seqo

- O ka nna wa etsa kopo ho rona ya ho lokisa kapa ho hlakola Lesedi la Motho Seqo leo re nang le lona le sa nepahalang, le fapohileng, le fetang tekano, la fetuweng ke nako, le sa fellang, le lahlehisang kapa le fumanweng ka ho seng molaong; kapa ho senya kapa ho hlakola rekoto ya Lesedi la Motho Seqo leo re sa hloleng re dumelletswa ho le boloka.

- b) Ho etsa kopo ena o lokela ho tlatsa Foromo 2.
- c) Hang ha re fumana kopo ya hao, kapele kamoo ho ka kgonehang re tla lokisa kapa ho senya kapa ho hlakola lesedi kapa re o nehe, hore o kgotsofale, bopaki ba nnete mabapi le ho tshhehetsa lesedi leo.
- d) Haeba ho na le moo re sa kgoneng ho fihlella tumellano mabapi le ho lokisa Lesedi la Motho Seqo, o ka nna wa kopa hore re kenyeletse tsebiso ya hore o kopile tokiso ya Lesedi la Motho Seqo, empa ha ho so be jwalo.

10.10 Mokgwa wa ho kenya tletlebo

Haeba o sa thabela tsela eo re sebetsang Lesedi la hao la Motho Seqo mme haeba o dumela hore re kenakenana le tshireletso ya Lesedi la hao la Motho Seqo o ka, hang ha POPIA e se e sebetsa ka botlalo, kenya tletlebo le Molaodi ho Karolo 1 ya Foromo 5.

Tlatsetso B: Ditefello tse Laetsweng

Tefello ya khopi ya bukana jwaloka ha ho lohothwa ho Molawana 5(c) ke R0.60 bakeng sa fotokhopi ka nngwe ya boholo ba leqephe la A4 kapa karolo ya teng.

- a) Ditefello tsa tlhahisobotjha tseo ho buuwang ka tsona ho Molawana 7(1) ke tse latelang:
  - i) bakeng sa fotokhopi ka nngwe ya boholo ba leqephe la A4 kapa karolo ya teng R0.60.
  - ii) bakeng sa khopi ka nngwe e hatisitsweng ya boholo ba leqephe la A4 kapa karolo ya teng e bolokuweng khompyuteng R0.40 kapa ka mokgwa wa elektroniki kapa e ka balwa ka motjhini ho CD/DVD R40.00.
  - iii) bakeng sa tlhahiso ka ditshwantsho, bakeng sa leqephe la boholo ba A4 kapa karolo ya teng R22.00
  - iv) bakeng sa khopi ya ditshwantsho R60.00.
  - v) bakeng sa kgatiso ya rekoto e mamelwang, bakeng sa leqephe la boholo ba A4 kapa karolo ya teng R12.00 bakeng sa khopi e mamelwang R17.00.

- b) Kopo ya tefello e tla etswa ke bakopi bohle, ntle le mokopi wa lesedi la hae, e boletsweng ho Molawana 7(2) ke:
  - i) bakeng sa fotokhopi ya leqephe la boholo ba A4 kapa karolo ya teng R0.60.
  - ii) bakeng sa khopi ka nngwe e hatisitsweng ya boholo ba leqephe la A4 kapa karolo ya teng e bolokuweng khompyuteng kapa ka mokgwa wa elektroniki kapa e ka balwang ka motjhini ho tloha ho R0.40.
  - iii) bakeng sa khopi e ka balwang khompyuteng ka CD/DVD R40.00.
  - iv) bakeng sa tlhahiso ka ditshwantsho, bakeng sa leqephe la boholo ba A-size kapa karolo ya teng R22.00
  - v) bakeng sa khopi ya ditshwantsho R60.00
  - vi) bakeng sa kgatiso ya rekoto e mamelwang, bakeng sa leqephe la boholo ba A4 kapa karolo ya teng R12.00.
  - vii) bakeng sa khopi ya rekoto e mamelwang R17.00.
  - viii) Bakeng sa ho batlana le ho hlophisa rekoto bakeng sa pepeso bakeng sa hora ka nngwe kapa karolo ya teng, ntle le hora ya pele, se tla batlwa ka ho utlwahalang bakeng sa ho e batla le ho e hlophisa R15.00.

- c) Bakeng sa merero ya Karolo 22(2) ya Molao, tse latelang di tla sebetsa:
  - i) Dihora tse tshelwang ke tsona tse ka tshelwang pele ho lefuwa dipositi.
  - ii) Nngwe borarong ya tefello ya phumantsho jwaloka dipositi e lefuwa ke mokopi.
  - iii) Mokopi o lokela ho lefella tjehelete ya poso pele khopi ya rekoto e ka romelwa ho yena.
  - iv) Tefello ya boipiletso mabapi le ho kenya boipiletso ba ka hare ba mokopi kgahlanong le kganyetso ya hae ya phumantsho jwaloka ha ho lohothwa ho Karolo 75(3)(a) ya Molao R50.00.

- d) Mokopi o lokela ho lefella tjehelete ya poso pele khopi ya rekoto e ka romelwa ho yena.

RESTRICTED

RESTRICTED

Leqephe la 14 la a 28

Foromo A: Kopo ya Phumantsho ya Rekoto

DINTLHA TSA MOTHO YA KOPANG

<p>a. Dintlha tsa motho ya kopang phumantsho ya rekoto di lokela ho fanwa ka tlase mona.</p> <p>b. Aterese le / kapa nomoro ya fekse ya moo lesedi le lokelang ho romelwa teng ka hara Afrika Borwa, di ya batleha.</p> <p>c. Bopaki ba boemo boo e etswang ka bona, haeba bo le teng, bo lokela ho kenyeletswa.</p>	
Mabitso ka botlalo le fane:	
Nomoro ya ID:	
Aterese ya bodulo:	
Nomoro ya fekse:	
Nomoro ya mohala:	
Aterese ya imeile:	
Boemo boo kopo e etswang ka bona, haeba e etswa lebitsong la motho e mong.	

DINTLHA TSA MOTHO EO KOPO E ETSWANG LEBITSONG LA HAE

Karolo ena e lokela ho tlatswa FEELA haeba kopo e entswe lebitsong la motho e mong	
Mabitso ka botlalo le fane:	
Nomoro ya ID:	

DINTLHA TSA REKOTO

<p>a. Nehelana ka dintlha ka botlalo tsa rekoto eo o kopang phumantsho ya yona, ho kenyeletsa le nomoro ya tshupiso haeba o e tseba, ho thusa hore rekoto e fumanehe.</p> <p>b. Haeba sebaka se fanweng se sa lekana, o koptjwa ho tswella leqepheng le leng mme o le kenyeletse le foromo ena.</p> <p>c. Mokopi o lokela ho saena maqephe kaofela a tlatsetso.</p>
1. Tlhaloso ya rekoto, kapa karolo e amehang ya rekoto:

2. Nomoro ya tshupiso, haeba e le teng:	
3. Dintlha kaofela tse ding tsa rekoto:	

DITEFELLO

Kopo ya phumantsho ya rekoto, ntle le rekoto e nang le lesedi la hao la Motho Seqo, e tla sebetswa feela kamora ho lefella tjehele ya kopo.
 O tla tsebiswa ka tjehele eo o lokelang ho e lefa e le tefello ya kopo.
 Ditefello tse lefuwang bakeng sa phihlello ya rekoto di itshetlehile hodima sebopelo seo rekoto e batlehang ka sona le nako e utlwahalang ya ho batlana le ho hlophisa rekoto.
 Haeba o tshwaneleha hore o se ke wa lefiswa, o koptjwa ho fana ka lebaka la hore o se ke wa lefiswa.

Lebaka la hore o se ke wa lefiswa tefello:	

SEBOPEHO SA PHUMANTSHO YA REKOTO

Haeba o sitiswa ke ho se kgone ho bala, ho boha kapa ho mamela rekoto ka lebaka la boqhwala ka mokgwa oo e fanweng ka ona ho 1 ho isa ho 4 ka tlase mona, bolela boqhwala ba hao mme o supe hore o batla rekoto ka mokgwa o jwang.

Tshwaya lebokose le nepahetseng ka X

Boqhwala	
----------	--

Mokgwa oo rekoto e leng ka ona	
--------------------------------	--

DINOUTSU
 (a) Boimatahanyo le kopo ya hao ya phumantsho ka tsela e itseng bo ka itshetleha hodima sebopelo seo rekoto e fumanehang ka sona

<p>(b) Phumantsho ka sebopeho seo e batlehang ka sona e ka hanyetswa maemong a mang a itseng. Mabakeng a kang ano o tla tsebiswa haeba phumantsho e tla fanwa ka sebopeho se seng.</p> <p>(c) Tefello e batlehang bakeng sa phumantsho ya rekoto, haeba e le teng, e tla laolwa hanyane ke sebopeho seo phumantsho e batlehang ka sona.</p>					
Haeba rekoto e le e ngotsweng kapa e hatsitsweng:					
Khopi ya rekoto		Tlhahlobo ya rekoto			
Haeba rekoto e na le ditshwantsho (ho kenyeletswa dinepe, di-slide, dikgatiso tsa vidiyo, ditshwantsho tsa khompyuta, metako, jj.					
Boha ditshwantsho		Khopi ya ditshwantsho		Dikgatiso tsa ditshwantsho	
Haeba rekoto e le khompyuteng, kapa ka mokgwa wa elektroniki kapa e balwa ka motjhini:					
Mamela modumo/ kapa khasete			Kgatiso ya modumo* (tokomane e ngotsweng kapa e hatsitsweng)		
Haeba rekoto e le khompyuteng e le ka mokgwa wa elektroniki kapa o balwang ka motjhini:					
Khopi e hatsitsweng ya rekoto		Khopi e hatsitsweng ya lesedi e tswang rekotong		Khopi e balehang ka mokgwa wa khompyuta	
Lemoha hore haeba rekoto e le siyo ka puo eo o e batlang, phumantsho e ka fanwa ka puo eo rekoto e fumanehang ka yona.					
Haeba o kopile khopi kapa kgatiso ya rekoto (ka hodimo mona), na o batla hore khopi kapa kgatiso e romelwe ho wena ka poso?				EYA	
O batla rekoto ka puo efe?					

TSEBISO YA QETO MABAPI LE KOPO YA PHUMANTSHO

O tla tsebiwa haeba kopo ya hao e tjhaelletswe monwana/ kapa e hanyeditswe. Haeba o batla ho tsebiswa ka mokgwa o mong, o koptjwa ho hlakisa mokgwa oo le ho fana ka dintlha tse batlehang ho thusa ka boimatahanyo le kopo ya hao.

O batla ho tsebiswa ka mokgwa ofe mabapi le kopo ya hao ya phumantsho ya rekoto?

E saennwe ..... ka letsatsi la .....20.....

.....

RESTRICTED

RESTRICTED

Leqephe la 18 la a 28

Foromo 1: Kganyetso ya tshebetso ya lesedi la motho seqo ho ya ka karolo 11 (3) ya Molao wa Tshireletso ya Lesedi la Motho Seqo, 2013 (Molao No. 4 wa 2013)

MELAWANA E AMANANG LE TSHIRELETSO YA LESEDI LA MOTHO SEQO, 2018

[Molawana 2]

Lemoha

1. Diafidavite kapa ditokomane tse ding tsa bopaki jwaloka ha di sebetsa mabapi le ho tshehetsa kopo di ka nna tsa kenyeletswa.
2. Haeba sebaka se fanweng ho Foromo ena se sa lekana, fana ka lesedi e le Tlatsetso ho Foromo ena mme o saene leqephe ka leng.
3. Tlatsa kamoo ho batlehang.

A	DINTLHA TSA BENG BA TLHAHISOLESERING
(Ma)Lebitso le fane / lebitso le ngodisitsweng la monga tlhahisolesering	
E Ikgethileng Letshwao/Boitsebiso Nomoro:	
Aterese ya poso kapa ya kgwebo:	<div style="text-align: right;">Khoutu ( )</div>
(Di)Nomoro ya mohala	
Nomoro ya fekse / Aterese ya imeile:	
B	DINTLHA TSA MOKGA O IKARABELLANG
(Ma)Lebitso le fane/ Lebitso le ngodisitsweng la mokga o ikarabellang:	
Aterese ya bodulo, ya poso kapa	

ya kgwebo	Khoutu ( )
(Di)Nonomoro ya mohala	
Nomoro ya fekse / Aterese ya imeile	
C	MABAKA A KGANYETSO HO YA KA KAROLO 11(1)(d) ho (f) Ka kopo fana ka mabaka a tebileng a kganyetso)

E saennwe ..... ka letsatsi la.....20 .....

.....

Tshaeno ya monga tlhahisoleseding/ motho ya kgethuweng

RESTRICTED

RESTRICTED

Leqephe la 21 la a 28

Foromo 2: Kopo ya tokiso kapa ho hlakola lesedi la motho seqo kapa ho hlakola lesedi la bowena ho ya ka karolo 24 (1) ya Molao wa Tshireletso ya Lesedi la Motho Seqo, 2013 (Molao No. 4 wa 2013)

A.1 MELAWANA E AMANANG LE TSHIRELETSO YA LESEDI LA MOTHO SEQO, 2018

[Molawana 3]

Lemoha:

1. Diafidavite kapa ditokomane tse ding tsa bopaki jwaloka ha di sebetsa mabapi le ho tshehetsa kopo di ka nna tsa kenyeletswa.
- 2, Haeba sebaka se fanweng ho Foromo ena se sa lekana, fana ka lesedi e le Tlatsetso ho Foromo ena mme o saene leqephe ka leng.
3. Tlatsa kamoo ho batlehang.

Tshwaya lebokose le nepahetseng ka "x"

Kopo ya:

Tokiso kapa ho hlakola lesedi la motho seqo ka monga tlhahisoleseding e matsohong kapa tlasa taolo ya mokga o ikarabellang.

Ho senya kapa ho hlakola rekoto ya lesedi la motho seqo ka monga tlhahisoleseding e matsohong kapa tlasa taolo ya mokga o ikarabellang le ya seng a se na tumello ya ho tshwara rekoto ya lesedi.

A	DINTLHA TSA MONGA TLHAHISOLESERING
Ma)Lebitso le fane / lebitso le ngodisitsweng la monga tlhahisoleseding:	
E Ikgethang Letshwao/Boitsebiso Nomoro:	
Aterese ya bodulo, poso kapa ya kgwebo:	
	Khoutu ( )
No/dinomoro tsa mohala	

Nomoro ya fekse / aterese ya imeile	
B	DINTLHA TSA MOKGA O IKARABELLANG
(Ma)Lebitso le fane/ Lebitso le ngodisitsweng la mokga o ikarabellang:	
Aterese ya bodulo, poso kapa ya kgwebo:	
	Khoutu ( )
(Di)Nomoro ya mohala	
Nomoro ya fekse / Aterese ya imeile	
C	LESEDI LE TLA LOKISWA/HLAKOLWA/SENNGWA
D	MABAKA A *TOKISO KAPA HO HLAOLWA HA LESEDI LA MOTHO SEQO KA MONGA LESEDI HO YA KA KAROLO 24(1)(a) E MATSOHONG KAPA TLASA TAOLO YA MOKGA O IKARABELLANG; le kapa MABAKA A *TSHENYO KAPA HO HLAOLWA HA REKOTO YA LESEDI LA MOTHO SEQO KA MONGA TLHAHISOLESEDING HO YA KA KAROLO 24(1)(b) EO MOKGA O IKARABELLANG O SE O TUMELLO YA HO E TSHWARA. (Ka kopo fana ka mabaka a tebileng a kopo)

E saennwe ..... ka letsatsi la ..... 20 .....

.....

Tshaeno ya monga tlhahisoleseding/ motho ya kgethuweng

Foromo 5: Tletlebo mabapi le ho kenakenana le tshireletso ya lesedi la motho seqo / tletlebo mabapi le qeto ya moahlodi ho ya ka karolo 74 ya Molao wa Tshireletso ya Lesedi la Motho Seqo, 2013 (Molao No. 4 wa 2013)

MELAWANA E AMANANG LE TSHIRELETSO YA LESEDI LA LA MOTHO SEQO, 2018

[Molawana 7]

Lemoha:

1. Diafidavite kapa ditokomane tse ding tsa bopaki jwaloka ha di sebetsa mabapi le ho tshehetsa kopo di ka nna tsa kenyeletswa.
2. Haeba sebaka se fanweng ho Foromo ena se sa lekana, fana ka lesedi e le Tlatsetso ho Foromo ena mme o saene leqephe ka leng.
3. Tlatsa kamoo ho batlehang.

Tshwaya lebokose le nepahetseng ka "x".

A.2 Tletlebo mabapi le:

Ho kenakenana ho belaelwang ha tshireletso ya lesedi la motho seqo

Qeto ya moahlodi.

KAROLO 1	HO KENAKENANA HO BELAELLWANG HA TSHIRELETSO YA LESEDI LA MOTHO SEQO HO YA KA KAROLO 74(1) YA MOLAO WA TSHIRELETSO YA MOTHO SEQO, 2013 (Molao No. 4 wa 2013)
A	DINTLHA TSA MOTLETLEBI
(Ma)Lebitso le fane / lebitso le ngodisitsweng la monga tlhahisoleseding:	
E Ikgethang Letshwao/Boitsebiso Nomoro	
Aterese ya bodulo, ya poso kapa	

Nomoro ya ID:	
Aterese ya bodulo, ya poso kapa ya kgwebo:	
	Khoutu ( )
Dinomoro tsa mohala	
Nomoro ya fekse / Aterese ya imeile	
B	DINTLHA TSA MOAHLODI LE MOKGA O IKARABELLANG
(Ma)Lebitso le fane ya moahlodi:	
(Ma)Lebitso le fane ya mokga o ikarabellang /lebitso le ngodisitsweng:	
Aterese ya bodulo, poso kapa ya kgwebo:	
	Khoutu ( )
Dinomoro tsa mohala:	
Nomoro ya fekse/ Aterese ya imeile:	
C	MABAKA A TLETLEBO (Ka kopo fana ka mabaka bakeng sa ngongoreho)

E saennwe ..... ka letsatsi la ..... 20 .....

.....

RESTRICTED

Tshaeno ya monga tlhahisoleseding/ motho ya kgethuweng

RESTRICTED

Leqephe la 28 la a 28